

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ

(оглядова довідка за матеріалами преси,
Інтернету та неопублікованими документами
за жовтень 2019 року)

З нагоди святкування Дня захисника України 14 жовтня у Києві тривали патріотичні заходи, святкові концерти, тематичні виставки, зустрічі з військово-вослужбовцями Збройних сил України, учасниками АТО та ООС тощо. Зокрема: у Верховній Раді України – презентація нового музейного проєкту «Український Схід» від Національного музею історії України у Другій світовій війні; у культурно-мистецькому комплексі «Співоче поле» – проєкт «Мужні та незламні»; у Палаці спорту – урочистий вечір «Вони присягнули на мир і волю!»; у Національному музеї українського народного декоративного мистецтва – патріотична програма «За Україну, за її волю, за честь і славу, за народ!»; у Національній філармонії України – концерт «Музика свободи»; у мережі кінотеатрів «Планета Кіно» – показ документальних фільмів «Луганський форпост» Т. Ткаченка, «Висота 307.5» Є. Цветанської, «Вибір» Ю. Трибрата та ін.; у Національній бібліотеці України ім. Ярослава Мудрого – фотовиставка «Українські воїни в зоні АТО та ООС». Також тематичні виставки тривали: у читальній залі Державного архіву м. Києва, Музеї історії міста Києва, Національному історико-архітектурному музеї «Київська фортеця», Публічній бібліотеці ім. Лесі Українки, Міській спеціалізованій молодіжній бібліотеці «Молода гвардія». Крім того, в усіх обласних центрах країни проведено виставку «Фактор свободи. Мазепа. Петлюра. Бандера», організовану Українським інститутом національної пам'яті та Центром досліджень визвольного руху. Протягом жовтня у військових частинах було організовано виїзні концертні програми.

11–13 жовтня у Львові пройшов Конгрес культури «Перехід 1989», присвячений культурному досвіду України та Європи за останні 30 років. Подія зібрала близько 200 експертів різних напрямів з України та зарубіжжя. Гостям запропонували дискусійну та мистецьку програми в межах тематичних блоків – Мури, Міри, Наміри. Обговорювали такі теми: культурні трансформації після Берлінського муру, «мури» нової Європи, культурні стратегії та ін. Серед мистецьких заходів: триєнале сучасного мистецтва «Український Зріз», зустріч з письменницями С. Дракуліч (Хорватія) та О. Забужко, виставка фоторобіт і графіті «Обабіч», концерт гурту «Жадан і Собаки». Організаторами проєкту ви-

ступили ГО «Вірменська 35», КУ «Інститут стратегії культури», Львівська міськрада за підтримки Українського культурного фонду.

Режисерові О. Сенцову вручено міжнародну нагороду *Ukrainian ID Awards* – «за незламну силу в боротьбі за ідеали свободи». Урочиста церемонія пройшла 21 жовтня в Національному центрі «Український дім» у Києві. О. Сенцов став першим лауреатом премії *Ukrainian ID Awards*, яку було засновано в 2018 році з ініціативи громадянського суспільства під егідою Фонду гуманітарного розвитку України. Автор статуетки нагороди – харківський скульптор С. Шауліс.

Культура та ООС. Культура та мистецтво в прифронтовій зоні

6 жовтня у Києві за підтримки Міністерства у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України урочисто відкрито бібліотеку «Ветеранський намет» (література про АТО від учасників). Для гостей заходу було організовано фотовиставку про історію проєкту, зустрічі з авторами книжок, автографсесії. Культурний простір діятиме на постійній основі у приміщенні громадської організації «Український Легіон».

8 жовтня у Дніпрі презентовано англomовну версію документального фільму «Дніпро – форпост України» з форматом віртуальної реальності. Стрічка вже понад два роки демонструється у Музеї АТО (Дніпро), а нова версія «Dnipro – outpost of Ukraine» вже у вільному доступі на *YouTube*. Партнерами проєкту виступили Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. Яворницького та Український культурний фонд.

15 жовтня у холі Дніпропетровській облдержадміністрації відкрито фотовиставку «Перерваний політ», присвячену родинам загиблих на Донбасі українських військовослужбовців. Нова експозиція – це частина проєкту «Заради них», який реалізується на Дніпропетровщині шостий рік поспіль.

25 жовтня у Вінниці в Будинку офіцерів учасники АТО/ООС, волонтери та члени їхніх родин представили глядачам виставу «Сто тисяч» І. Карпенка-Карого. Покази відбулися також у Маріуполі та Слов'янську (Донецька обл.) й Северодонецьку (Луганська обл.). Проєкт реалізовано за ініціативи Барського міського художнього аматорського театру, Барської міськради за підтримки Українського культурного фонду.

У Харкові відкрито монумент захасникам України, проєкт якого обрано на відкритому конкурсі за участі ветеранських організацій. Скульптурну композицію створено Комплексною творчою майстернею «Мир». Монументи захисникам України відкрито також: у Новоселівці Донецької області на місці падіння гелікоптера Мі-8 МТ, збитого у 2014 році у районі гори Карачун; у Семєнівці Чернігівської області.

МИСТЕЦЬКІ ПОДІЇ

18–20 жовтня у Вінниці в колишньому приміщенні заводу «Кристал» відбувся фестиваль сучасного мистецтва «Air ГогольFest». Організатори запропо-

нували відвідувачам потужну програму – понад 100 мистецьких заходів, які тривали цілодобово. Це вистави, концерти, інсталяції, виставки, майстер-класи, лекції, кінопокази та поетичні читання. Відкривала «Air ГогольFest» спецподія – опера-реквієм «IYOV» В. Троїцького за участі музично-театральної формації *NOVA OPERA*. Музичну програму представляли «Вагоновожаті», «ЦеШо», «Лінія Маннергейма», співачка *Alyona Alyona* та інші виконавці. Було показано сім театральних вистав, чотири з яких презентовано міжнародними театрами. Твори вітчизняних художників можна було побачити на різних локаціях, навіть у бункері. Крім того, понад 30 денних та нічних заходів відбулося в межах освітньої програми «Гімназія». Фестиваль пройшов за підтримки Українського культурного фонду.

Конкурс «Малі міста – великі враження»

За підтримки Міністерства культури України тривала реалізація культурно-мистецьких проєктів громад, переможців конкурсу «Малі міста – великі враження». Серед жовтневих заходів, зокрема, перший «Устилуг Стравінський FEST» на Волині. Мета фестивалю – популяризація світової спадщини І. Стравінського. До афіші увійшли музично-театральна вистава «Історія солдата» (Львівська національна філармонія), а також балетні вистави «Весна священна» та «Жар-птиця» (Харківський національний театр опери та балету («Схід-опера»). Також відбулася презентація сайту з віртуальним туром унікального Музею-садиби І. Стравінського, який знаходиться у містечку Устилуг.

Крім того, в рамках проєкту «Малі міста – великі враження» реалізовано: у *Вінницькій обл.* – проєкт «Шляхами ткані Буші» (Буша), проєкт «Від шаленого штетлу до сучасного мистецтва» (Шаргород); *Донецькій обл.* – відкриття «Літературно-меморіального простору "Анатолій Овсієнко. Зцілення сміхом"» (Вугледар); *Житомирській обл.* – відкриття ландшафтно-скульптурного оглядового майданчика «Дивосвіт Трипілля – Світ Злагоди» (Городське); *Закарпатській обл.* – етнофестиваль «Традиції без кордонів» (Невицьке); *Івано-Франківській обл.* – фестиваль гумору і сатири «Весела копиця» (Долина), фестиваль «ТопіаріАрт-Раут» (Старуня); *Київській обл.* – міжнародний фестиваль «Парк мистецтв» (Буча); *Луганській обл.* – фольклорно-етнографічний фестиваль «Золота підкова» (Біловодська ОТГ); *Львівській обл.* – проєкт «Від спадщини Тустані до розвитку Урича» (фестиваль «БойЄ», с. Урич); *Одеській обл.* – фестиваль «Дністровські гостини» (Маяківська ОТГ), проєкт «Етнографічний кластер» (Балтська ОТГ); *Рівненській обл.* – проєкт «Інтерактивний музей стародруків» (Музей книги та друкарства м. Острог); *Сумській обл.* – етнопроєкт «Сіверське перевесло»; *Тернопільській обл.* – відкриття моделі майбутнього музею-скансену черняхівської культури (Байковецька ОТГ); *Харківській обл.* – фестиваль «Sports Kozak» (Мереф'янська ОТГ); *Хмельницька обл.* – презентація підземних шляхів XVII–XVIII ст. (Полонне); *Черкаській обл.* – фестиваль «Кам'янська земля – край славетних героїв» (Кам'янська ОТГ); *Чернігівській обл.* – «ОсіннійFest» (Кіптівська ОТГ).

МУЗИКА

Від 27 вересня до 7 жовтня у Києві тривав XXX *KyivMusicFest*. Захід традиційно проводить Національна спілка композиторів України за підтримки Міністерства культури України. У різних концертних залах і мистецьких закладах столиці й Київської області звучала симфонічна, хорова, камерна музика різних форм, стилів і жанрів. Форум відкрився концертом Національного симфонічного оркестру України під орудою В. Сіренка, який виконав твори І. Карабиця, М. Скорика, В. Сильвестрова та Л. Грабовського (Національна філармонія України). До фестивальної програми увійшли понад 30 різнопланових концертів за участі близько семи сотень музикантів, зустрічі з композиторами та виконавцями. Відбулися музичні прем'єри, зокрема: 9-ї симфонії В. Сильвестрова; «Credo» для струнних, мідних та ударних Л. Грабовського; концерту для скрипки № 10 М. Скорика; симфонічних творів С. Пілютикова, З. Алмаші, С. Крутикова, К. Цепколенко, О. Костіна та ін. Ультрасучасні музичні тенденції презентував український ансамбль *Sed Contra Ensemble*. Крім того, було представлено проєкт «Музика кіноsvіту Кшиштофа Зануссі» – концертну програму кіномузики польського композитора В. Кіляра у виконанні Заслуженого академічного симфонічного оркестру Українського радіо під диригуванням В. Шейка. У рамках *KyivMusicFest* було проведено Всеукраїнську відкриту учнівську конференцію «Мистецтво без меж: шлях до науки» та дискусійну панель щодо майбутніх перспектив фестивалю «Камо грядеши, Фест?». Завершувала подію музика А. Веделя, Л. Дичко (до 80-річчя української композиторки), Є. Станковича, І. Тараненка, С. Круповіча.

12–17 жовтня у столичному Будинку звукозапису Українського радіо та Національній музичній академії України ім. П. І. Чайковського за підтримки Українського культурного фонду пройшов Фестиваль музики Л. Колодуба. Прозвучало 9 концертів за участі оркестрів України – Національного симфонічного, *Kyiv Symphony Orchestra*, Симфонічного Національної опери, Національного академічного духового, симфонічного та камерного Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського, а також Національного ансамблю солістів «Київська камерата». В рамках фестивалю було презентовано нове видання п'яти симфонічних сюїт Л. Колодуба «Українські танці» (видавництво «Музична Україна»).

6–26 жовтня в Харкові за підтримки Міністерства культури України відбувся XXV Міжнародний музичний фестиваль «Харківські асамблеї – протилежності злу мистецтвом», присвячений видатній піаністці XIX сторіччя К. Шуман. У програмі: III Конкурс музичного мистецтва, науково-практична конференція «Жінка за межами звичайного: Клара Шуман, Фанні Мендельсон, Марія Шимановська...», презентації книг, творчі зустрічі, майстер-класи.

1–6 жовтня в Одесі відбувся V Міжнародний фестиваль «Золоті скрипки Одеси. Батьки і діти». Кращі виконавці світу представили музичні композиції

цілих династій віртуозних скрипалів. Мета заходу – відродження музичних традицій одеської скрипкової школи. Напередодні фестивалю у галереї Літнього театру відбулося відкриття персональної виставки фотохудожниці О. Тищенко за участі музикантів і героїв фотозамальовок майстра.

1–12 жовтня на сценах Львівської національної філармонії, Львівського органного залу та Меморіального музею-садиби Станіслава Людкевича пройшов фестиваль класичної музики «ЛюдкевичФест». Захід є частиною довгострокового проєкту з промоції української класичної музики *Ukrainian Live*. Звучали твори українських композиторів Ю. Кофлера, Т. Маєрського, С. Борткевича, Н. Нижанківського, М. Колесси, М. Скорика, Г. Гаврилець та багатьох інших. Виступили, зокрема, київські оркестри «Rejouissance» та *Ukrainian Festival Orchestra*. У межах події відбулася міжнародна конференція, присвячена творчості С. Людкевича. Вражаючим закінченням фесту стало аудіовізуальне дійство «Фантазія-токата для органа і VJ» від органістки А. Марушко та віджея С. Суха з Одеси.

4–20 жовтня у Львові тривав XXV Міжнародний фестиваль сучасної музики «Контрасти» за участі вітчизняних і закордонних композиторів та виконавців. Цьогорічна програма презентувала українське музичне мистецтво. Це, зокрема: оркестрові концерти симфонічної музики «Лятошинський об'єднує» та «#2: Український контекст»; камерні концерти із циклу «Ескіз до портрета композитора», у яких виконувались твори С. Луньова та В. Загорцева; музику галицьких майстрів «Галицькі композитори ХХ ст.: вокальна творчість» та «#1: Галицький контекст»; сучасну інструментальну та електронну музику «Ніч контрастів». Під час фестивалю проходили міжнародні майстер-класи нової музики 8. *COURSE*.

17–27 жовтня у Львові пройшов III Міжнародний конкурс скрипалів, започаткований українським музикантом О. Кривою. Львівські національна філармонія та Будинок учених приймали учасників з 16 країн світу. Молоді конкурсанти виконували твори українських авторів, а родзинкою цьогорічного фіналу став Концерт для скрипки з оркестром № 5 Є. Станковича «Питання без відповіді». Захід реалізовано за підтримки Українського культурного фонду у рамках програми «Знакові події для української культури».

Від 11 жовтня до 13 листопада Суми приймали гостей та учасників Міжнародного фестивалю камерної і класичної музики *Bach-fest*. У залі обласної філармонії у виконанні артистів з України, Німеччини, Польщі та Швейцарії звучали твори Й. С. Баха, М. Каццаті, Г. Генделя, К. Монтеверді та інших митців минулих сторіч.

17–20 жовтня у Вінниці за підтримки Українського культурного фонду пройшов фестиваль сучасної музики *Contemporary music days in Vinnytsia*. Відкривав подію музично-театральний перформанс Д. Костюмінського «Страсті за дівчинкою із сірниками» за мотивами твору Д. Ленга «The little match girl»

passion». Під час концерту «Венера у хутрі» музиканти *Ukrainian Festival Orchestra* під орудою диригента І. Остаповича виконали твори сучасних українських композиторів С. Луньова, О. Безбородька, Л. Сидоренко, Г. Ляшенка, М. Шалигіна, В. Сильвестрова й Б. Фроляк. Крім того, відбулася прем'єра моноопери «Леді Лазарус» за творами С. Плат, Д. Джойса та Р. Баха, а також допрем'єрний показ концертного виконання опери «Ярослав Мудрий» Г. Майбороди.

До 30-річчя легендарного Всеукраїнського фестивалю сучасної пісні та популярної музики «Червона рута» 12 жовтня у Колонній залі Київської міськради відбулася ювілейна програма «Легенди і таємниці Червоної рути 1989–2019», до якої увійшли: концерт лауреатів 1989 року, вшанування пам'яті володаря Гранпрі першого фестивалю В. Жданкіна, презентація рідкісного примірника «Буковинського журналу» з інтерв'ю Квітки Цісик, аукціон раритетів, прем'єра документального фільму співорганізатора першої «Червоної рути» К. Стеценка.

3–6 жовтня у Вижниці (Чернівецька обл.) проходив IV Відкритий фестиваль-конкурс української естрадної пісні ім. Н. Яремчука «Пісня буде поміж нас». У пісенному змаганні прозвучали пісні з репертуару Н. Яремчука, з творчого доробку Л. Дутковського та інших українських авторів. Гранпрі отримав Д. Карачевський з Донеччини. У програмі також – мистецький вечір «На гостини до Назарія» за участі членів журі та гостей фестивалю, кінопокази, презентація книги В. Середи-Юрик «Пісня Назарія – як море широка».

ТЕАТР

4–9 жовтня у столиці відбувся XVI Міжнародний театральний фестиваль жіночих монодрам «МАРІЯ» до 100-річчя Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка та 165-річчя М. Заньковецької. Глядачам запропонували резонансні постановки, творчі експерименти і пошуки акторів від різних мистецьких шкіл. В межах форуму відбулися виставки: «Нам 100 років. Франківці», «Франківці у п'єсах Марка Кропивницького» (фонди Музею Театру ім. І. Франка), «Марія Заньковецька» (фонди Музею М. Заньковецької), «Марко Кропивницький» (представила «Вітальня на Дворянській» за підтримки культурно-ділового центру «Рубаненко і партнери», Харків). Також глядачі мали можливість побачити аншлагові постановки франківців, зокрема – «Morituri te salutant» за новелами В. Стефаніка, «Земля» за романом О. Кобилянської, «Стара жінка висиджує» за п'єсою Т. Ружевича, «Момент кохання» за творами В. Винниченка, моновистави С. Павлюка за твором «Не плачте за мною ніколи» М. Матіос.

16–19 жовтня в Національній опері України пройшов I Міжнародний фестиваль *BALLET OPEN SPACE*. До афіші увійшли вистави: «Дотик ілюзій» С. Рахманінова, «Лісова пісня» за Лесею Українкою під музичні мотиви М. Скорульського, «Діти ночі» А. Вівальді та М. Ріхтера. Солістами виступили,

зокрема, вітчизняні артисти О. Стоянова і К. Кухар. Завершився фестиваль галаконцертом за участі представників найкращих балетних шкіл світу та артистів Національної опери України.

5–9 жовтня у Києві тривав III Міжнародний фестиваль театру ляльок *pUr.pet*. Стартувала подія театралізованим парадом столичним Хрещатиком. Автором дійства виступив художній керівник шоубалету *Va-bank* М. Коваль. Понад 20 вистав із 18 країн презентовано у київських театрах – академічному ляльок, муніципальному академічному опери і балету для дітей та юнацтва, муніципальному академічному ляльок на Лівому березі Дніпра та академічному юного глядача на Липках. Відвідувачам фестивалю запропоновано різноманітний ляльковий театр, зокрема: маски, картинки, тіньовий, а також театр, який єднає ляльку і актора. Відбулися також покази вуличних лялькових шоу. Гран-прі (вистава для дорослих) отримав спектакль «Чевенгур» О. Дмитрієвої (Харківський державний академічний театр ляльок ім. В. А. Афанасьєва). Ця робота перемогла також у номінаціях Краща режисура та Кращі акторські роботи (Г. Гуриненко).

Лялькові вистави українських та зарубіжних колективів можна було переглянути на міжнародних заходах в Ужгороді – XVII Фестиваль театру ляльок «Інтерлялька – 2019» (сценічні втілення відомих казок народів світу та української народної творчості), та у Вінниці – XI Фестиваль театрів ляльок «Подільська лялька».

Від 28 вересня до 6 жовтня у Львові XXX Міжнародний театральний фестиваль «Золотий лев» презентував театральні вистави, вуличні дійства та величні карнавали за участі акторів із багатьох країн. Україну представили колективи Києва, Львова, Херсона й Черкас. Гості мали нагоду побачити, зокрема: «Коріолан» В. Шекспіра (Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка), «Хіба ревуть воли, як ясла повні» за романом П. Мирного (Київський академічний драматичний театр на Подолі), «Перехресні стежки» І. Франка (Львівський академічний молодіжний театр ім. Л. Курбаса), «Елеонора» Гіго Де К'яра (Черкаський академічний музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка), «Межа, або У контейнері» К. Кеяну (Херсонський обласний академічний музично-драматичний ім. М. Куліша) та ін. У рамках фестивалю працювала конференція-семінар «Етнічність театру в Європейському просторі». «Золотий лев» реалізовано за підтримки Міністерства культури України.

Від 27 жовтня до 5 листопада у Ніжині (Чернігівська обл.) тривав XV Міжнародний театральний фестиваль жіночої творчості ім. М. Заньковецької. До мистецької події долучилися колективи з Києва, Кропивницького, Білої Церкви, Сум, Львова, Чернігова та Чернівців, а також білоруських міст Гомеля та Мозиря. За кращий жіночий образ на сцені премію ім. М. Заньковецької було присуджено Н. Лісовій, яка зіграла роль Каміли Клодель у виставі Львівського національного академічного українського драматичного театру ім. М. Заньковецької «Мій Роден» О. Кіс.

19–26 жовтня у Дніпрі відбувся III Всеукраїнський театральний фестиваль «Фесрія Дніпра». До програми було включено 8 кращих спектаклів театральних колективів з Києва, Чернігова, Харкова і Дніпра. Фестиваль відкрився прем'єрною виставою Дніпровського національного академічного музикально-драматичного театру ім. Т. Шевченка «Свіччине весілля» за п'єсою І. Кочерги.

5–13 жовтня у Миколаївському академічному художньому російському драматичному театрі пройшов XI Театральний фестиваль Міжнародного Чорноморського клубу *HOMO LUDENS*. У програмі – спектаклі українських та зарубіжних театрів; творчий вечір н. а. України Г. Яблонської; науково-педагогічна конференція «Театральна педагогіка у вимірі сучасної освіти». Гранпрі цього року отримав Івано-Франківський національний академічний драматичний театр ім. І. Франка за виставу «Солодка Даруся» М. Матіос.

13–20 жовтня у Хмельницькому обласному музично-драматичному театрі ім. М. Старицького тривав фестиваль *Starytskyi theatre fest-2019*, який представив роботи театральних колективів із Івано-Франківська, Чернівців, Луцька, Тернополя, Полтави, Коломиї. Гранпрі отримала вистава Полтавського обласного українського музично-драматичного театру ім. М. Гоголя «Політ над гніздом зозулі» за твором К. Кізі (режисер-постановник С. Павлюк).

19–30 жовтня в Чернівецькому обласному академічному музично-драматичному театрі ім. О. Кобилянської пройшов XIV Фестиваль комедії «Золоті оплески Буковини». Найкращою виставою став мюзикл «Гуцулка Ксеня» Я. Барнича (Івано-Франківський національний академічний драматичний театр ім. І. Франка).

VII Міжнародний фестиваль драматургії та витончених мистецтв «Амплуа» мандрує містами України протягом усього року, представляючи сучасну драматургію. У програмі – вистави, концерти, режисерські читання, тренінги, майстер-класи, творчі зустрічі та ін. Протягом жовтня фестиваль відбувся у Києві, Харкові, Запоріжжі та Коломиї (Івано-Франківська обл.). Заходи проводяться за підтримки Міністерства культури України та Національної спілки театральних діячів України.

Прем'єри вистав показали, зокрема, такі столичні театри: Національний академічний драматичний ім. І. Франка – «Лунаса» за п'єсою Брайана Фріла «Танці на Луназу»; академічний «Молодий» – «Дикі люди» за п'єсою Л. Лягушонкової «Як у людей»; Новий драматичний на Печерську – «Наталка Полтавка.doc» за п'єсою І. Котляревського; «Дивний замок» – «Хмарочос» О. Іванченко; «Дивні люди» – «Нести важко, викинути шкода...» А. Новікова; «Дикий театр» – «Річ Річ» за мотивами п'єси «Річард II» В. Шекспіра.

12 і 13 жовтня у Національній музичній академії України ім. П. І. Чайковського відбулася прем'єра вітчизняної постановки опери Г. Ф. Генделя «Ацис і Галатея» від *Open Opera Ukraine*. Режисерка Т. Трунова (Національний академічний театр драми і комедії на лівому березі Дніпра) обрала несподіване прочитання античного сюжету, щоб продемонструвати всі можливості сучасного

театру. До проекту організатори залучили німецького диригента, органіста і клавесиніста Й. Халубека, а партії солістів виконали молоді українські співаки, недавні випускники Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського. В оркестрі задіяно найкращих професійних музикантів з усієї України, які грають на копіях історичних інструментів. Подія транслиувалася онлайн, тож її мали можливість побачити меломани з різних країн. Постановку «Ацис і Галатея» здійснено у співпраці з ГО «Академія давньої музики Леополіс» (Львів), за підтримки Українського культурного фонду, програми *Culture Bridges*, Національної спілки театральних діячів України.

Свої прем'єри поставили й інші театри України: *дніпровські:* академічний драми і комедії – комедії «Спальня Сальвадора» за п'єсою Альдо де Бенедетті «Сублімація кохання»; *дніпропетровські:* академічний опери та балету – оперети «Містер Ікс» Імре Кальмана; академічний обласний український молодіжний – комедії «Літні оси жалять навіть в листопаді» за п'єсою І. Вирипаєва; *закарпатські:* академічний обласний український музично-драматичний ім. братів Ю.-А. та Є. Шерегіїв – комедії «Я чекаю на тебе, мій любий!...» за п'єсою Даріо Фо; обласний театр драми та комедії (м. Хуст) – трагікомедії «Каматозники» Ю. Васюка; *Запорізький* обласний академічний музично-драматичний ім. В. Магара – музичної казки «Мріяти (не) дозволяється (на замовлення)» за мотивами п'єси М. Смілянець «Країна серйозних», «Божевільна комедія» за п'єсою Е. Скарпетта «Будинок для божевільних»; *Луганський* обласний український музично-драматичний (м. Сєвєродонецьк) – «Кармен» Л. Зайкаускаса, Є. Сітажа; *львівські:* національний академічний опери та балету ім. С. Крушельницької – оперети «Директор театру» В. А. Моцарта та «Ключ на бруківці» Ж. Оффенбаха; академічний драматичний ім. Лесі Українки – моно-вистави з актором А. Петруком «Інтерв'ю з другом»; академічний естрадних мініатюр «І люди, і ляльки» – «В гості до Сонечка» М. Мажеца; *Миколаївський* академічний художній російський драматичний – «Дивна Діана» за мотивами п'єси Лопе де Вега «Собака на сні»; *одеські:* національний академічний опери та балету – нової версії опери «Трубадур» Д. Верді; академічний український музично-драматичний ім. В. Василька – трагікомедії «Фантоми» за мотивами В. Сігарєва; обласний академічний російський драматичний театр – «C@ba.ka» за однойменною п'єсою В. Красногорова; *Сумський* обласний академічний драми та музичної комедії ім. М. С. Щепкіна – мюзиклу «Така історія» Л. Бернстайна; *Херсонський* обласний музично-драматичний ім. М. Куліша – «Осінній рок-н-рол» за п'єсою М. Хейфеца «Рок-н-рол на заході»; *Хмельницький* обласний академічний музично-драматичний ім. М. Старицького – комедії «Одруження по-англійськи» за мотивами Б. Шоу; *Чернігівський* обласний академічний український музично-драматичний ім. Т. Г. Шевченка – трагікомедії «Танго» за п'єсою С. Мрожека.

12 жовтня у Львові в мистецькому просторі *LEM* (колишнє трамвайне депо) в рамках *Lukash Fest* представлено постановку опери «Лючія ді Ламмермур» Г. Доніцетті, яка прозвучала українською мовою у перекладі М. Лукаша.

Цього місяця Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка презентував у Києві масштабний видавничий проєкт «100 років першій сцені України 2020–1920» (Видавничий дім «Антиквар»). У різних за жанром і тематичним спрямуванням виданнях зібрано численні фотографії, аналітичні розвідки, ескізи, спогади, рецензії та інші документальні матеріали про творчий шлях франківців. Серед представлених видань: «Більше, ніж театр: 2001 – 2012» театрознавиці Г. Веселовської; альбом театральних робіт «Франківці. Миттєвості» фотохудожника В. Марущенка; художній альбом «Сценографія. Пошуки власної естетики 1920–2020»; чотиритомний «Альманах прем'єр» – презентація вистав театру у 2016, 2017, 2018, 2019 роки. Завдяки підтримці Українського культурного фонду книги розповсюджуються безкоштовно.

ВІЗУАЛЬНІ МИСТЕЦТВА

Від 11 жовтня до 23 листопада III Київська бієнале сучасного мистецтва, знання і політики «Чорна хмара», яка цього року стала частиною новоствореного Альянсу східноєвропейських бієнале сучасного мистецтва, представила низку мистецьких проєктів та освітніх подій, присвячених суспільним трансформаціям цифрової доби. Захід організовано Центром візуальної культури. Основними локаціями стали Науково-технічна бібліотека КПІ та Будинок кіно НСКУ. Програма міжнародного форуму включала виставки, лекції, презентації, покази фільмів і панельні дискусії за участі міжнародних дослідників, науковців та активістів. Головними темами стали трансформація Східної Європи під впливом Чорнобильської катастрофи, розпаду СРСР та сучасних інформаційних технологій. Експозиція «Чорна хмара» об'єднала художників з України та інших країн, які працюють із темами масових комунікацій, штучного інтелекту, довкілля та Чорнобильської катастрофи. Низка робіт на виставці простежує взаємозв'язки між технологіями, політикою та екологією. В межах Київської бієнале відбувся міжнародний симпозіум «Комунікативний мілітаризм» (феномен кібервійни).

10 жовтня в межах Всеукраїнського виставково-мистецького проєкту «Зооморфна пластика в сучасній кераміці» столичний Національний музей українського народного декоративного мистецтва спільно з галереєю «ЦеГлинаАрт» презентували виставку *ZOO ZOOM*. Мета багатофункціонального художнього заходу – популяризація сучасного мистецтва кераміки в Україні. Учасниками виставки стали понад 60 художників-керамістів з різних регіонів країни. Ними створено тематичні фігурні посудини та скульптури у вигляді різноманітних тварин, декоративні композиції, пласти та інсталяції з елементами зооморфної пластики. У програмі проєкту також – презентації творчого дороб-

ку митців, мистецькі вечори, перегляди фільмів, лекції, майстер-класи, круглий стіл для науковців тощо.

6 жовтня на столичному Хрещатику відбувся перший етап челенджу з стріт-арту *vivo Ukraine Graffiti Master Challenge*. Учасники малювали графіті на спеціально встановлених стендах. Під час заходу також пройшов майстер-клас стріт-митця О. Корбана. До 25 жовтня тривав другий етап челенджу – всеукраїнський онлайн-конкурс кращих графіті «Стань героєм *vivo!*».

Крім того, протягом жовтня в столиці експонувалися виставки: у Центральному будинку художника НСХУ – живопису, графіки, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва до Дня художника; у Національному музеї «Київська картинна галерея» – проєкту «Діалог через століття. Сучасний український символізм та М. Врубель»; у Національному музеї Т. Шевченка – робіт фіналістів шостого незалежного конкурсу молодих українських художників *МУХі 2019*, акварелей Н. Єщенко-Петрової «*Coloratura*»; у Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький арсенал» – робіт художниці Параски Плитки-Горицвіт «Подолання гравітації»; у Музеї сучасного мистецтва України – робіт О. Єржиковського, В. Кози́ка, Б. Литовченка, В. Реунова «Покоління»; у Музеї історії міста Києва – робіт учасників резиденцій в Гірському Морині (Чорногорія) та на косі Бірючий острів (Україна) «*Exodus. Biruchiy 019. Montenegro*», робіт О. Аполлонова «Знаки», живопису С. Попова «Світло», картин Г. Криволапа «Причетність», живопису Н. Зіновчук «Дивлячись закритими очима», скульптури В. Корчового «Інша краса»; у Музеї гетьманства – графічних творів українських художників «Іван Мазепа. Мальована стрічка»; у Київській міській галереї мистецтв «Лавра» – артпроєктів *TRIAPT evening*; у галереях, артцентрах та креативних просторах: «ARTAREA» – «Секрети геніальності: 100 невідомих творів Івана Марчука»; «Bereznitsky Art Foundation» – творів українських митців ХХ ст. «Від червоного до синьо-жовтого»; «Closer» – проєкту А. Саєнка; «Set» – робіт фіналістів фотопремії «Bird in Flight Prize 2019»; «Карась Галерея» – живопису А. Блудова «City Vision»; «Митець» – пейзажів С. Олексюка «Спогад про Санторіні»; «НЮ АРТ» – живопису Ф. Захарова; «Триптих Арт» – робіт О. Іванюка «FOREST FOREVER»; «Я Галерея» – робіт В. Костирка «Руки і світ мистецтва»; Центр сучасного мистецтва «Білий світ» – живопису А. Цоя «Fake People».

5–15 жовтня у Львові за підтримки Українського культурного фонду пройшов XI Міжнародний симпозіум гутного скла. Понад 50 художників з 20 країн світу мали можливість працювати у майстернях кафедри художнього скла Львівської національної академії мистецтв. В рамках події проведено міжнародну науково-практичну конференцію, презентації та виставки, серед яких: творчих робіт Я. Зорічака (Музей скла); колекції міжнародних симпозіумів «PET-РОСПЕКЦІЯ. E-Glass» (*PM Gallery*); творів молодих українських художників #glassUA (Галерея ЛНАМ). Підсумком симпозіуму стала виставка робіт україн-

ських та іноземних учасників у Національному музеї у Львові ім. А. Шептицького. Колекція зібраних композицій доповнить фонди Музею скла.

Оголошено переможців другої Бієнале молодого мистецтва, яку з 17 вересня по 31 жовтня приймав Харків. Ними стали: П. Армяновський (фільм «Гірчиця в садах»); проєкт *etchingroom1* К. Ярош та А. Ходькової (графічний триптих *Untitled*); Л. й А. Достлеви (інсталяція «Казкові замки Донеччини»). За сприяння Українського культурного фонду студією «Док Кіно Трансформація» та *RedFilm Studio* знято документальний телевізійний серіал «ARTМануал» (режисер Д. Коновалов), присвячений Харківській бієнале молодого мистецтва. 28 жовтня розпочато показ фільмів на «UA: Культура».

6 жовтня у Зарваниці на Тернопільщині завершився VI Всеукраїнський образотворчий пленер «Галерея Андрея Шептицького. Зарваниця – 2019», у якому взяли участь митці з різних куточків України. Протягом трьох тижнів художники (Б. Ткачик, М. Кузів, О. Шупляк та ін.) написали 12 портретів державних, політичних і духовних лідерів України, серед яких Б. Хмельницький, П. Конашевич-Сагайдачний, П. Скоропадський, Патріарх Української греко-католицької церкви Л. Гузар та інші. Головною метою заходу є відкриття галереї сакрального мистецтва імені митрополита А. Шептицького.

У містах України розгорнуто виставки: *Кропивницькому* – пам'яті скульптора В. Френчка «Повелитель глини і каменю», живопису А. Горбенка «Поклик рідного краю», мікромініатюр В. Казаряна, художніх творів до Дня художника «Барви степу», творів М. Церни «У полоні ніжності»; *Луцьку* – живопису та скульптури Л. та А. Подерв'янських й О. Смирнова *KULTUR-NATUR*; *Львові* – полотна О. Каменецької-Остапчук «Лірична довколишність», живопису та інсталяцій В. Бажая «П'яно-Форте», творів учасників Міжнародного іконописного пленеру у Новиці (Польща) «Псалми», іконопису У. Томкевич «Міріам | Мати»; *Одесі* – живопису Т. Соколової; *Полтаві* – робіт А. Сербутовського «Український краєвид», живопису Б. Сердюка «Мальовнича палітра»; *Сумах* – полотна С. Баранника, О. Бондаренка та В. Харакоза; *Ужгороді* – пейзажів В. та М. Климковичів, полотна Я. Савіних «Моя Рахівщина»; *Харкові* – живописних творів, присвячених С. Крушельницькій, «На вершині світової слави»; *Хмельницькому* – робіт С. та І. Школярів «Unison»; *Черкасах* – живопису І. Бондаря до 75-річчя художника, робіт сучасних митців Черкащини; *Чернівцях* – живопису М. Рибачук «Чернівецькі арабески», робіт Л. Дем'янишиної «Ізвори...»; *Чернігові* – картин О. Полтавець-Гуйди та В. Полтавця «З Україною в серці», робіт подружжя О. Крюкової та Д. Варакути «Пілігрими краси й духовності».

Відкрито пам'ятники: у Покровському (Донецька обл.) – Т. Шевченку роботи П. Антипа; у Сумах – Ярославу Мудрому роботи Р. Торяника.

КІНОМИСТЕЦТВО. КІНОВІДЕОПРОКАТ

24–30 жовтня у столичному кінотеатрі «Жовтень» тривав III Фестиваль «Київський тиждень критики», створений з метою ознайомлення глядачів із найкращими новими фільмами, обраними українськими кінокритиками. До програми увійшли картини з лайнапів головних світових кінофестивалів цього року та стрічки, які мали значний вплив на історію кінематографа. Крім того, гостям фестивалю було запропоновано панельну дискусію «Як Новий Голлівуд змінив американське кіно», а також презентацію третього тому «Антології української кінокритики 1920-х років», організовану спільно з Національним центром Олександра Довженка. Традиційно подію відкривала церемонія нагородження переможців II Національної премії кінокритиків «Кіноколо». Найкращим фільмом року стала драма «Додому» Н. Алієва (національний кандидат на премію «Оскар» у категорії «Найкращий міжнародний фільм»). Лідерами за кількістю номінацій стали драма «Додому» Н. Алієва (6 номінацій), комедія «Мої думки тихі» А. Лукіча (5 номінацій) та воєнна драма «U311 "Черкаси"» Т. Яценка (4 номінації). Організаторами кінопремії виступили Спілка кінокритиків України, Асоціація «Сприяння розвитку кінематографа в Україні – дивись українське!» та компанія «Артхаус Трафік» за підтримки Державного агентства України з питань кіно.

10–13 жовтня у Київському телецентрі («Олівець») відбувся фестиваль культового кіно «КіноКульт», організований «UA: Культура». У програмі – класичні шедеври ХХ століття, сучасні фестивальні хіти, найкращі стрічки українського короткого метра 2019 року. Цьогоріч приз глядацьких симпатій отримав короткометражний фільм О. Радинського «Колір фасаду: синій».

18–20 жовтня у Чернівцях пройшов Міжнародний кінофестиваль «Буковина». На різних локаціях міста було організовано кінопокази, музичні вечори, майстер-класи та творчі зустрічі, зокрема з акторами Б. Брильською, О. Сумською, Т. Лаврушко, режисерами С. Сукненком, О. Артеменко, І. Яснієм та ін.

20–23 жовтня у Рівному відбувся IV Міжнародний кінофестиваль «Місто Мрії». Цього року глядачі та журі фестивалю переглянули 50 картин режисерів з 18-ти країн світу. Фільми «Заборонений» Р. Бровка та «Тарас. Повернення» О. Денисенка поділили перше місце національної програми «Повнометражні ігрові фільми».

22 жовтня у столичному бізнес-просторі *Creative States* презентовано нову онлайн-платформу *DzygaMDB* для створення бази українського кіно, яку зробила команда Одеського міжнародного кінофестивалю. Основна мета створення сайту – об'єднати учасників кіноринку на єдиній платформі та дати глядачам більше інформації. Наразі на *DzygaMDB* розміщено дані про понад тисячу вітчизняних фільмів.

9 жовтня у Києві відбулася прем'єра історичної драми А. Сеїтаблаєва «Захар Беркут» за однойменним твором І. Франка. Кінотеатр «Київська Русь»

став майданчиком для постановчих боїв, виставки костюмів головних героїв стрічки, вогняного і кінного шоу, зустрічей з творцями фільму.

МУЗЕЙНА СПРАВА. ОХОРОНА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Фондова робота музеїв, формування електронної бази

31 жовтня у Національному художньому музеї України відбулася презентація проєкту *UU#Kyiv* – першого тому електронного архіву українського неофіційного мистецтва другої половини ХХ століття «Ukrainian Unofficial». Команда аукціонного дому «Дукат» у співпраці з київським мистецтвознавцем В. Сахаруком, за підтримки Українського культурного фонду створила сайт-архів, метою якого є презентація мистецького спадку тих художників, творчість яких склала альтернативу радянській державній культурній ідеології соцреалізму. Архів містить близько 3 000 оцифрованих творів живопису, графіки та скульптури з приватних і музейних зібрань, детальні біографії митців, бібліографічні дані, а також архівні матеріали, серед яких унікальні світлини знищених або втрачених робіт, більшість з яких публікуються вперше. Спеціально для *UU#Kyiv* студія *Blck Vox* розробила інтерактивну світлову інсталяцію.

29 жовтня Національний музей мистецтв ім. Б. та В. Ханенків представив перший вітчизняний музейний сайт, який розроблено з дотриманням міжнародних норм Універсального (Інклюзивного) веб-дизайну. Зокрема, він забезпечує максимальний доступ до контенту користувачам з інвалідністю. Проєкт створено за підтримки Українського культурного фонду.

8 жовтня в приміщенні Рівненського обласного краєзнавчого музею презентовано проєкт відділу культури і туризму Острозького міськвиконкому «Віртуальний музей спадщини князів Острозьких». У рамках проєкту оцифровано 20 автентичних експонатів музеїв доби князів Острозьких, знято 5 відео з використанням технології віртуальної реальності, а також розроблено 3D тури музеями міста. Створена web-платформа містить історичну інформацію українською та ще кількома іноземними мовами. Віртуальний музей, як один з переможців конкурсу «Створюємо інноваційний культурний продукт», отримав підтримку від Українського культурного фонду.

Низка українських митців, зокрема, О. та Н. Сумські, А. Хостікоєв, В. Борисюк, Р. Недашківська та ін., взяли участь у фотопроекті на підтримку історико-культурних пам'яток Київщини «Доторкнись до історії». Зйомки відбулися в рамках проєкту «Історико-культурна спадщина Вишгородщини: QR-кодування, моніторинг, апробація і популяризація» – один з небагатьох, що впроваджує QR-кодування пам'яток у малих містах, і чи не єдиний в Україні, який охоплює сільську місцевість. Вже встановлено таблички з QR-інформацією про понад 20 історичних пам'яток Вишгорода та Межигір'я. Проєкт здійснюється за ініціатииви Вишгородського державного історико-культурного заповідника та підтримки Українського культурного фонду.

Експозиційна та виставкова діяльність музеїв

18 жовтня у Харківській державній академії дизайну та мистецтв розпочав роботу Музей-Архів-Лабораторія екоплаката «4-й Блок». Основою для експозиції послужила велика колекція артоб'єктів на екологічну, соціальну та культурну тематику. Протягом 28 років організаторам вдалося зібрати понад 10 тисяч робіт із 56 країн, серед яких плакати та графічні роботи. Деякі з них отримали нове життя завдяки використанню анімації та доповненої реальності, розроблених студентами академії. Реалізація проєкту стала можливою завдяки підтримці Українського культурного фонду.

Тематичні виставки в музеях України: столичних: у Національному мистецтв ім. Б. та В. Ханенків – «Айдентика Музею Ханенків: презентація», проєкту *Rembrandt TM* на вшанування Рембрандта ван Рейна, експозиції *Art&Science II* із циклу «Наука про мистецтво»; Національному заповіднику «Софія Київська» – факсимільних видань рукописних книг «Реймське Євангеліє» (XI ст.) та «Віденський Октоїх» (XII ст.); Національному українського народного декоративного мистецтва – «Український батик» із фондів музею; регіональних: Кіровоградському обласному художньому – «Таємничий Покров» з колекції музею; Львівському історії релігії – церковних пам'яток «Вовківщина. Втрачене/врятоване. Історія крізь призму релігійного життя»; Львівському національному літературно-меморіальному Івана Франка – інтерактивного проєкту Б. і Н. Тихолозів *Franko from A to Z*; Полтавському краєзнавчому ім. В. Кричевського – мистецьких творів початку ХХ ст. до сьогодення «Щедрий дар мистецтвознавця Віталія Ханка»; галереї «кВАРТи́ра» Хмельницького обласного художнього – «Made in Ukraine. Гобелен. Кераміка» з колекції музею; Хмельницькому обласному краєзнавчому – старожитностей із фондів музею (до 90-річчя закладу); Чернівецькому художньому – раритетних видань кінця ХІХ – початку ХХ століть.

Наукові конференції та форуми

24 жовтня у Львівському історичному музеї пройшла II Міжнародна наукова конференція «Музей – платформа суспільного діалогу». Мета заходу – об'єднати зусилля музейників у висвітленні найактуальніших проблем музеєзнавства, музейного менеджменту, вивченні та обміну досвідом у галузі комплектування фондів колекцій, розробці нових напрямів науково-дослідної, науково-експозиційної та науково-освітньої роботи.

24–25 жовтня у Волинському краєзнавчому музеї, на базі Музею волинської ікони, відбулася ХХVI Міжнародна наукова конференція «Волинська ікона: дослідження та реставрація», присвячена 115-річчю українського мистецтвознавця П. Жолтовського. У заході взяло участь близько 50 вчених, мистецтвознавців, істориків, музейних працівників та реставраторів з України, Польщі, Білорусі. Видано науковий збірник конференції, ілюстрований знімками пам'яток.

18 жовтня у Державному історико-архітектурному заповіднику в Бережанах (Тернопільська обл.) пройшла Міжнародна науково-практична конференція «Бережанський замковий комплекс і замки родини Синявських на землях Східної Галичини і Поділля: минуле, сьогодення, перспективи». Захід організовано в рамках відзначення 485-річчя від початку будівництва Бережанського замкового комплексу.

17–18 жовтня на базі Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького відбувся Всеукраїнський форум «Музейний менеджмент: досвід, стратегії, візії». У програмі заходу – панельні дискусії «Сучасний музей перед викликами гібридного та крихкого світу», «Художній музей: особливості менеджменту та комунікації з відвідувачем», «Управління музейними комплексами, присвяченими масовим трагедіям ХХ ст.».

25–26 жовтня в Державному історико-культурному заповіднику «Межибіж» (Хмельницька обл.) пройшов V Музейний форум, присвячений 200-річчю першого музею у Меджибізькій фортеці. У межах заходу проведено пленарне засідання XIX Науково-красознавчої конференції «Стародавній Меджибіж в історико-культурній спадщині України і Східної Європи», а також панельну дискусію «[Р]еволюція музею». Професійній спільноті було вперше презентовано наукову концепцію створення музею «Палац європейських історій».

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

15 жовтня у Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого відбувся практикум «Як захистити свої права споживача в інтернет-мережі», організований спільно з Головним територіальним управлінням юстиції у місті Києві в рамках реалізації загальнонаціонального правопросвітницького проекту Міністерства юстиції України «Я маю право!».

8–10 жовтня в Національній бібліотеці України ім. В. Вернадського тривала міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація: актуальні тенденції у цифрову епоху». У роботі заходу взяли участь науковці та спеціалісти бібліотек, архівів, музеїв, видавництв, інформаційних підрозділів установ і громадських організацій. Розглядався комплекс проблем комунікації бібліотек у цифрову епоху. Було оприлюднено результати наукових пошуків у бібліотечній сфері, а також розроблено рекомендації щодо вдосконалення діяльності сучасних бібліотек.

24–25 жовтня у Львові відбулася наукова конференція «Видавничий рух в Україні: середовища, артефакти», організована Львівською національною науковою бібліотекою ім. В. Стефаника. Обговорювали переважно історичні дослідження видавничої справи. Крім того, українські та закордонні учасники мали можливість взяти участь у роботі низки секцій, зокрема «Бібліотека, музей, архів: видавничий вектор».

Різними бібліотечними заходами відзначено ювілеї: 115-річчя поета і перекладача М. Бажана; 110-річчя поета Б.-І. Антонича; 130-річчя поета

М. Драй-Хмари; а також: 410-річчя поета епохи німецького бароко П. Флемінга; 210-річчя російського поета О. Кольцова; 165-річчя ірландського поета О. Уайльда; 165-річчя французького поета А. Рембо; 150-річчя фінського письменника Й. Линнанкоски; 125-річчя російського письменника і літературознавця Ю. Тинянова; 115-річчя англійського письменника Г. Гріна.

ЛІТЕРАТУРА

4–6 жовтня у приміщенні Київської малої опери тривав XI Міжнародний поетичний фестиваль «Каштановий дім». У програмі – презентації вітчизняних та закордонних поетичних фестивалів, альманаху «Каштановий дім», кінопокази короткометражних фільмів, поетичний батл, поезія жестовою мовою «Почути», майстер-класи та ін.

10–13 жовтня в Ірпені та Києві відбувся I Міжнародний фестиваль письменників-перекладачів «Кочур-Фест» (названо на честь українського перекладача Г. Кочура). Мета заходу – популяризація української літератури в світі, зміцнення міжнародних творчих зв'язків і обмін досвідом вітчизняних письменників-перекладачів з іноземними колегами. Було проведено пресконференцію «Поширення української літератури за кордоном: виклики і перспективи» і міжнародний круглий стіл «Ірпін'я на культурній мапі світу: минуле, сучасне, майбутнє».

4–6 жовтня у Хмельницькому пройшов щорічний фестиваль перекладу *TRANSLATORIUM*. Концепція цього річного заходу – співпраця, як спосіб творчого процесу. Відвідувачам було запропоновано ознайомитися з новими формами та цікавими поєднаннями літератури, музики та візуального мистецтва. Освітню програму для фахової аудиторії (лекції, майстерні художнього перекладу, професійні дискусії та неформальні зустрічі) здійснено за підтримки Українського культурного фонду.

4–6 жовтня у Луцьку відбувся II Міжнародний літературний фестиваль «Фронтера», на який завітали письменники, перекладачі, видавці з різних країн. Серед українських письменників – С. Жадан, К. Калитко, А. Любка, М. Кідрук, О. Бойченко та ін. Фокусною темою цього річ стала «Розмова з Іншим». У програмі – поетичні і прозові читання, перформанси, презентації літературних новинок, письменницькі дебюти, дискусії, лекції, літературні заходи для дітей та підлітків.

9–11 жовтня на Чернігівщині тривав III Міжнародний фестиваль інтеграції слова у сучасному артпросторі *Lytavry*. Захід проходив одночасно на базі багатьох локацій Чернігова, Ніжина, Корюківки, Бахмача, Остра та Седнева. Освітні та культурно-мистецькі заклади області проводили презентації, читання, бесіди з письменниками, літературознавцями, журналістами України та за кордону. У рамках проекту вийшов друком альманах творів учасників фестивалю «Литаври». Організатором події виступила ГО «Центр новітніх ініціатив та комунікації» (Ніжин).

11–13 жовтня під девізом «Перехрестя культур» пройшов III Черкаський книжковий фестиваль. У ярмарку взяло участь понад 50 вітчизняних видавництв. Організатори провели близько сотні дискусій та творчих зустрічей, гостями яких стали письменники С. Жадан, В. Кіпіані, А. Мухарський, І. Карпа, брати Капранови та ін. Фестивальні вечори увінчували виступи музичних гуртів «Жадан і Собаки» та «DRUMТиАтр». Захід реалізовано за підтримки Українського культурного фонду.

14 жовтня відбувся II Літературний фестиваль «Покровська книжкова толока в Чернігові». Він зібрав понад 50 письменників і поетів з різних регіонів країни. В рамках фесту було організовано: поетичний калейдоскоп, виставку-продаж книг українських видавництв («Апріорі», «Габора», «Друге дихання», «Піраміда», «Свічадо», «Український пріоритет», «Урбіно», «Ярославів Вал»), автограф-сесії, майстер-класи, дитячу локацію, книгарню на колесах тощо.

17–20 жовтня у столичному Музеї книги і друкарства України тривав X Фестиваль української дитячої книги «Азбукове Королівство Магів і Янголів». У програмі – виставка ілюстрацій І. та Р. Коршунових до видань «Казки Сашка Лірника»; експозиція оригінальних мультиплікаційних плівок фільму «Слідами Енея» (до 250-річчя І. Котляревського); презентації книг та майстер-класи.

16 жовтня в Дзеркальній залі Львівського національного університету ім. І. Франка відбулися урочистості з нагоди вручення Літературної премії імені Романа Гамади. Цьогорічним лауреатом стала Н. Іваничук за переклад роману Т. Ліндгрена «Пьольса».

АМАТОРСТВО. ПРОСВІТНИЦТВО

5–6 жовтня у Херсонській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. О. Гончара відбувся історичний фестиваль *LEGIO Historica Херсон II* з низкою пізнавальних та інтерактивних заходів. Херсонські та київські історики, музейники, громадські активісти проводили лекції, семінари, воркшопи, екскурсії з метою заохочення молоді до пізнання історії рідного краю. Серед запропонованих тем – «Як і коли говорити з учнями про пам'ять Бабиного Яру» (О. Лімонова, ГО «Український центр вивчення історії Голокосту»), «Вічність нетривалого зберігання. Чому людство розлюбило пам'ятники?» (історик Р. Хомяков), «Україна: назва і територія» (К. Галушко, Інститут історії НАН України) та ін.

10–14 жовтня у Вінниці з нагоди Дня захисника України та 100-річчя Української Революції тривав IV Всеукраїнський фестиваль військово-історичної реконструкції «Вінниця – столиця УНР», який об'єднав близько 200 учасників з усіх регіонів України. Захід присвячено пам'яті О. Марківа, члена військово-історичного клубу «Повстанець», старшого лейтенанта Національної гвардії України, який загинув у зоні ООС на Світлодарській дузі. У програмі – масштабна військово-історична реконструкція, виставка військової техніки, прем'єрний показ фільму «Таємна операція» В. Шалеги, представлення картини

А. Орльонова «Звільнення Вінниці. 1919 рік», презентації книг, лекції, майстер-класи та ін.

12–13 жовтня в Івано-Франківську пройшов VI Міжнародний фольклорний фестиваль етнографічних регіонів України «Родослав», мета якого відроджувати автентичні традиції різних українських етнографічних груп населення. 500 учасників з 12-ти областей України та сусідніх країн продемонстрували свої етнічні традиції. В межах події відбулися виступи народних колективів, виставки народного, декоративно-ужиткового мистецтва, а також Дні українського кіно.

12–14 жовтня у Запоріжжі за підтримки Міністерства культури України відбувся X Всеукраїнський козацький фестиваль «Покрова на Хортиці». На території історико-культурного комплексу «Запорозька Січ» Національного заповідника «Хортиця» тривали виступи творчих колективів з усієї України. На «Козацькому колі» гостей свята зустрічало містечко майстрів народного мистецтва «Запорізькі обереги», туристична виставка «Гостинне Запоріжжя», концерт фестивалю національних культур «Єдина родина».

25 жовтня у Вінницькій обласній філармонії ім. М. Д. Леонтовича пройшов XIV обласний фестиваль національних культур «Подільські барви», мета якого – створити умови для гармонійного розвитку національних спільнот, їхньої етнокультурної та мовної самобутності. У програмі фестивалю – виступи творчих колективів та окремих виконавців національних товариств Вінниччини (польських, єврейських, ромських, чеських, вірменських, білоруських, молдавських, грузинських, азербайджанських).

Протягом жовтня тривали фестивалі кобзарсько-лірницького мистецтва. Зокрема, у Києві – «Кобзарсько-лірницька Покрова» (навчання-переймання лірницької майстерності та концерт), а також у Рівному та Луцьку – «ЛіраФест-2019» (українська народна музика, козацькі пісні, псалми та канти; презентації автентичних музичних інструментів; майстер-класи та ін).

Відбулися фестивалі ковальського мистецтва у Дніпрі – *KOVAL fest* та в Маріуполі (Донецька обл.) – «Сталеве джерело».

КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

20 жовтня на сцені Київської малої опери відбулася Інклюзивна культурно-мистецька інтервенція «Ланцюгова реакція натхнення». Три колективи особливих митців (пацієнти психоневрології, люди з синдромом Дауна та люди з аутизмом) із Одеси, Львова та Києва разом з глядачами творили театральну виставу. Присутні також мали можливість долучитися до відтворення живопису на мольбертах, створення арт-колажів та інших мистецьких заходів. Ідентичні

інтервенції за підтримки Українського культурного фонду вже відбулися в Одесі та у Львові.

15 жовтня у Києві презентовано перші артальбоми для людей з порушеннями зору «Скарби культури. Україна» та «Скарби культури. Світ». Видання містять тактильні зображення мистецьких творів, виконаних у техніці рельєфного друку (тифлографіки), а також опис крапковим шрифтом Брайля. Ці альбоми безоплатно буде передано спеціалізованим школам. Проєкт «Скарби культури для всіх людей» здійснюється за підтримки Українського культурного фонду.

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу й узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,16. Б/т. Зам. 110. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12